

Piotr Ogrodzki

Najpilniejsze zadania

Uroczyste odsłonięcie obrazu przez prof. Władysława Filipowiaka, dyr. MN w Szczecinie

ny eksponat przechowywany był podczas wojny w sejfie bankowym. Po wojnie uznany za zaginiony, wypłynął na aukcji w Wiedniu w 1994 r., wystawiony przez instytucję rosyjską. Rok później ponownie pojawił się na aukcji w Austrii. Po raz trzeci wystawiony został na licytację w Szwajcarii 9 września 1999 r., w Galerii Keller w Zurychu. Ponieważ szanse na wygranę procesu, jak stwierdził adwokat, byłyby nikłe, a postępowanie sądowe kosztowne i długotrwałe, strona polska postanowiła nabyć obraz po cenie wywoławczej i taką ofertę przedstawiła Galerii. Do licytacji nie doszło. Odczytana została oferta Polski i ogłoszono zakup obrazu. Na ten cel Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego polecił wyasygnować 260 tysięcy złotych ze środków Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Polskiego Dziedzictwa Kulturalnego, a Muzeum Narodowe w Szczecinie przekazało 200 tysięcy złotych.

Na przyłot obrazu oczekiwali w siedzibie ministerstwa dziennikarze i fotoreporterzy. Ekipa telewizyjna towarzyszyła portretowi już z lotniska. W gabinecie ministra Andrzeja Zakrzewskiego nastąpiło uroczyste rozpakowanie obrazu i zaprezentowanie go dziennikarzom. Podczas krótkiej konferencji prasowej podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Stanisław Żurowski przedstawił osobę portretowanego, jego zasługi dla Pomorza Zachodniego oraz znaczenie powrotu obrazu do Szczecina. Pani dr Bożena Steinborn, historyk sztuki, omówiła warsztat rodziny Cranachów i pokazała dziewiętnastowieczny parkiet wzmacniający podobrazie.

Wieczorem obraz odleciał już do Szczecina, gdzie 2 grudnia 1999 r. minister S. Żurowski uroczystie przekazał dzieło Cranacha Muzeum Narodowemu w Szczecinie, na ręce dyrektora prof. Władysława Filipowiaka. Tak oto, po przeszło pięćdziesięcioletniej tułaczce portret Filipa I, księcia pomorskiego powrócił na swoje miejsce.

Warto zauważyć, że wszelkie koszty ubezpieczenia obrazu na trasie Zurych – Warszawa – Szczecin pokryła firma *Zurich Handlowy – Towarzystwo Ubezpieczeniowe S.A.* ❖

Ochrona dóbr kultury wymaga oczywiście nakładów i na tym stwierdzeniu wypada nam na razie poprzestać, a zająć się tym, co można realnie zrobić. Można tymczasem niemało, ponieważ jest wiele do zrobienia w sferze działań organizacyjnych. Do najpilniejszych zadań, których realizacja powinna zdecydowanie poprawić stan bezpieczeństwa narodowych dóbr kultury, należy zaliczyć:

- ◆ ustanowienie rządowego programu ratowania drewnianych obiektów sakralnych przed przestępczością i pożarem. Ten rodzaj obiektów jest szczególnie zagrożony, a straty są zwykle nieodwracalne;¹
- ◆ wystąpienie do biskupów o pomoc w zorganizowaniu większej liczby spotkań i seminariów w diecezjach dla księży, pod których opieką znajdują się cenne dobra kultury;
- ◆ podjęcie starań o wprowadzenie problematyki ochrony zabytków sakralnych do programów seminariów duchownych (zajęcia fakultatywne);
- ◆ zorganizowanie w strukturach policji wydzielonego zespołu do zwalczania przestępstw przeciwko dobrom kultury;
- ◆ poprawienie przepływu informacji o skradzionych i zaginionych dobrach kultury. Udostępnienie w sieci komputerowej policji i urzędów celnych centralnego katalogu dóbr skradzionych i zaginionych (końcówki w Ośrodku Ochrony Zbiorów Publicznych, który na bieżąco wprowadzałby dane o stratach);
- ◆ utworzenie wspólnej, stałej komisji, składającej się z przedstawicieli resortu kultury, policji i służb celnych, która analizowałaby na bieżąco omawiane problemy, przygotowywała wnioski, zalecenia, programy przeciwdziałania zagrożeniom;
- ◆ zorganizowanie międzynarodowej konferencji na omawiany temat, z udziałem przedstawicieli resortów kultury, policji i służb celnych ze wszystkich krajów sąsiednich;
- ◆ wprowadzenie do programów szkolenia policji zajęć z zakresu ochrony dóbr kultury oraz zwalczania przestępczości przeciwko nim;
- ◆ wprowadzenie nowych, doskonalszych dokumentów na wywóz dóbr kultury;
- ◆ zacieśnienie współpracy pomiędzy wojewódzkimi konserwatorami zabytków (działającymi w nowych strukturach administracyjnych) a Ośrodkiem Ochrony Zbiorów Publicznych i Komendami Wojewódzkimi Policji;
- ◆ rozwinięcie współpracy ze służbami celnymi, a w szczególności przygotowanie cyklu szkoleń mających pomóc celnikom w ograniczeniu niepokojącego przywozu i wywozu dóbr kultury.

Proponowane przedsięwzięcia organizacyjne mogą zdecydowanie podnieść skuteczność działań zmierzających do ograniczenia przestępczości przeciwko dobrom kultury. Nie zastąpią wprawdzie niezbędnych nakładów finansowych, ale wydatnie mogą podnieść ich efektywność. ❖

¹ Jest to jedyny punkt, którego realizacja wymaga rzeczywiście znacznego dofinansowania.